Por Carlos MÃ©ixome - *Publicado en "A Nosa Terra"*

Primeiro foi O Val MiÃ±or, imaxes para a memoria, despois veu Baiona nas ondas do tempo e agora Gondomar, o son do rÃ-o. O esquema mantense nos tres libros desta serie que edita o Instituto de Estudos MiÃ±oranos. Unha fotografÃ-a das primeiras dÃ©cadas do sÃ©culo XX comentada por unha persoa residente no Val MiÃ±or. Nesta ocasiÃ³n son oitenta e catro veciÃ±as e veciÃ±os do concello de Gondomar as que se puxeron a tecer palabras para adobiar as imaxes seleccionadas.

Un mundo de relatos. Houbo quen tirou da gabeta de memoria recordos de infancia ou da mocidade, quen verteu soÃ±os sobre o papel, quen mesturou lembranzas con imaxinaciÃ³n, quen realizou asisados traballos de investigaciÃ³n. Houbo quen nunca antes se puxeran a endereitar unhas liÃ±as co maxÃ-n posto na publicaciÃ³n dun libro e quen a ben seguro tivo que agochar un pudor sensato. Houbo tamÃ©n quen peneirou durante horas e dÃ-as cada unha das palabras, quen lamentou desacougada o momento en que aceptou tal convite. Houbo tamÃ©n a quen lle foi mÃ¡is doado xa que son xentes que andan nesas leas de escribir...

Gondomar, o son do rÃ-o ou mellor o son dos rÃ-os, pois a vila condal ten dous. Cativeiros si pero traballadores. DescompoÃ±en rochas de xisto e granito e baixan entolecidos dende as abas do GaliÃ±eiro para xuntarse ao pÃ© da Paradela. Van acougando para deixar as sÃºas beiras os miÃºdos do seu labor e ancheÃ¡ndose ata formar o esteiro e provocar a rÃ-a. Por que Gondomar Ã© o rÃ-o, ou os rÃ-os. Ao pe deles naceu. Mais a vila miÃ±orÃ¡ esqueceuse deles, mirou para o camiÃ±o, para a estrada, e deulle as costas aos rÃ-os. BotÃ³uselle enriba e estes cada certo tempo reclaman o que Ã© seu.

Clima e paisaxe, Ã¡ beira das praias e dunha gran cidade. Gondomar reÃºne condiciÃ³ns inmellorÃ¡beis. Medra en poboaciÃ³n, pasa dos doce mil habitantes, ten un reducido sector primario e a poboaciÃ³n concentrase nos sector servicios, na industria e na construcciÃ³n. Mais corre o perigo de converterse nunha vila sen vida, nun concello descabezado, niso que os xeÃ³grafos deron en chamar cidade-dormitorio.

Gondomar ten que engaiolar aos seus veciÃ±os nas horas de ocio, nos momentos de vida social. Ten que atraelos ao cotiÃ¡ para desenvolver un sector servicios propio, potenciar os seus atractivos, virar a testa, volver os ollos e a mirada para os rÃ-os. O seu gran tesouro ignorado son o ZamÃ¡ns, o rÃ-o de MorgadÃ¡ns e, xuntos, o MiÃ±or. Un alongado parque estendido polas sÃºas beiras potenciarÃ-a o centro da vila e todo o concello. O son do rÃ-o ten que se escoitar.

Ver mais fotos do libro Imaxes para a memoria do IEM